

PRITARTA
Kauno miesto savivaldybės tarybos
2022 m. birželio 21 d.
sprendimu Nr. T-322

PATVIRTINTA
Kauno lopšelio-darželio „Vaikystės takas“
direktorius 2022 m. liepos 5 d.
įsakymu Nr. V-11

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „VAIKYSTĖS TAKAS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Duomenys apie ugdymo įstaigą:

Švietimo teikėjo pavadinimas – Kauno lopšelis-darželis „Vaikystės takas“.

Teisinė forma ir priklausomybė – Kauno miesto savivaldybės biudžetinė įstaiga.

Grupė ir tipas – ikimokyklinio ugdymo įstaiga.

Adresas – Sargėnų Dvaro g. 3, LT-48110 Kaunas.

Vaikai ir jų poreikiai. Kauno lopšelio-darželio „Vaikystės takas“ (toliau – lopšelis-darželis) programa skirta vaikams iki 5 (6) metų. Įstaigoje – 12 grupių, komplektuojamų pagal ugdytinių amžių.

Vaikas – savo poreikių, interesų bei patirčių turinti individualybė, gebanti autentiškai ugdytis ir kaupti patirtį, aktyviai sąveikaudama su mokytojais, bendraamžiais. Siekiant patenkinti ugdymosi poreikius, ikimokyklinio ugdymo mokytojas daug dėmesio skiria vaiką į ugdymąsi įtraukiančių kontekstų kūrimui. Svarbu modeliuoti ugdymosi procesą taip, kad vaikai patenkintų poreikį aktyviai veikti, tyrinėti, kurti individualiai ir grupėmis, realizuoti spontaniškas idėjas, savitus sumanymus.

Vaikų meninių kompetencijų ugdymuisi organizuojamos menų mokytojų veiklos; turintiems kalbos ir komunikacijos sutrikimų, socialinių-emocinių kompetencijų ugdymui, prevencinei veiklai, individualių situacijų sprendimams teikiama švietimo pagalbos specialistų pagalba.

Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas. Mokytojų komanda formuojama vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais ikimokyklinio ugdymo mokytojo bei pagalbos mokiniui specialisto kvalifikacijai keliamus reikalavimus.

Sudaromos sąlygos mokytojams, švietimo pagalbos specialistams tobulinti profesines kompetencijas, laikantis nuostatos, kad aukštų ugdymosi pasiekimų pasiekama, kai mokytojas turi tinkamų dalykinių žinių, supranta reiškinius bei procesus, moka diegti mokslo pažangą grindžiamą ugdymą, geba profesionaliai pasirinkti ir taikyti inovatyvius metodus bei priemones, kurti edukacines aplinkas, siedamas tai su programose numatytais tikslais, ugdymo turiniu.

Regiono ir įstaigos savitumas. Įstaiga įsikūrusi Šilainiuose, Kauno miesto pakraštyje, daugiabučių mikrorajone.

Šilainiuose įsikūrusios 9 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, arčiausiai – Kauno lopšeliai-darželiai „Žingsnelis“, „Rasytė“, Kauno Jono Basanavičiaus gimnazija, Juozo Grušo menų gimnazija, netoli ir kitų veiklos krypčių įstaigos: Šilainių seniūnija, Kauno apskrities viešosios bibliotekos Šilainių padalinys Kauno Šv. Dvasios bažnyčia, Kauno IX forto muziejus, Kauno plaukimo mokykla „Šilainiai“. Todėl lopšelis-darželis, įsiliedamas į vietos bendruomenę, turi galimybių kurti bendravimo ir bendradarbiavimo tradicijas, santykius, padedančius įgyvendinti ugdymo tikslus, kurti į ugdymą įtraukiančius kontekstus, vykdyti ugdytinių pasiekimų sklaidą, dalytis kompetencijas tobulinančiomis patirtimis su tame pačiame mikrorajone esančiomis įstaigomis.

Įstaigos savitumas išsiskiria inovatyviais pastato architektūros sprendimais, įprasminamais kuriant edukacines erdves, orientuotas į kontekstus darniam, visuminiam, įtraukiam, sudarančiam skirtingų galimybių veikti, komunikuoti ugdymuisi.

Lopšelis-darželis nauja ikimokyklinio ugdymo įstaiga telkianti naują bendruomenę bendravimui ir bendradarbiavimui, pažinimui, kūrimui, savitumo paieškoms.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai. Lopšelyje-darželyje kuriama nuolat besimokančios bendruomenės kultūra, skiriant dėmesio bendravimui ir bendradarbiavimui su tėvais, kartu siekiant individualių vaiko pasiekimų ir pažangos, mokytojų pagalba tėvams suteikiant žinių apie vaikų amžiaus tarpsnių ypatumus, vaikų ugdymosi tęstinumo namuose galimybes.

Laikomasi nuostatos, kad tėvai leidžiantys vaiką į ikimokyklinio ugdymo įstaigą, tikisi geros vaiko savijautos, noro eiti į darželį, bendrauti su bendraamžiais, individualaus dėmesio savo vaikui, jo asmenybės pažinimo, personalizuoto ugdymo.

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą, remiantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983, ugdymo procesas organizuojamas vadovaujantis šiomis nuostatomis:

- kuo visapusiškiau ugdyti vaiko asmenybę, talentą ir protinius bei fizinius sugebėjimus;
- ugdyti pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, taip pat principams, paskelbtiems Jungtinių Tautų Įstatuose;
- ugdyti vaiko pagarbą tėvams, šaliai, savo kultūriniam identitetui, kalbai ir vertybėms;
- ugdyti pagarbą gamtai.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programos turinio kūrimas ir įgyvendinimas grindžiamas šiais principais:

Individualumo: organizuojant ugdomąjį procesą, atsižvelgiama į individualią vaiko raidą, poreikius, patirtį, gebėjimus, sveikatą, skirtingus pasaulio pažinimo būdus, temperamentą, pomėgius.

Integralumo: ugdymo procesas organizuojamas taip, kad atskiros ugdymosi sritys būtų integruojamos tarpusavyje, taikomi metodai, priemonės, kitų su vaikais dirbančių specialistų veikla, užtikrinant vaiko visuminį ugdymą(si).

Sveikatinimo: ugdymo turinys orientuotas į vaiko gyvenimui reikalingų sveikos gyvensenos kompetencijų plėtojimą, fizinę bei psichinę sveikatą, saugią, švarią, estetišką aplinką.

Tęstinumo: ugdymui reikalinga, kad visi bendruomenės nariai (vaikai, tėvai (globėjai), mokytojai ir specialistai) sąveikautų ir taip sudarytų sąlygas tinkamam perėjimui nuo ugdymo šeimoje prie ugdymo ikimokyklinio ugdymo įstaigoje, o vėliau – priešmokyklinio ugdymo įstaigoje.

Darnios plėtros: ugdymas grindžiamas ekonominio, ekologinio, aplinkosauginio, kultūrinio ir socialinio tvarumo principais, centre – vaiko aktyvios piliečio pozicijos ugdymas.

Personalizavimo: ugdymo procesas organizuojamas vadovaujantis holistiniu požiūriu, atsižvelgiama į besiugdantčiojo galias, poreikius, jausmus, įgimtą smalsumą, motyvus, klausimus, rūpesčius, unikalius tikslus. Besiugdantysis dalyvauja ne tik ugdymo procese, jis prisideda prie paties ugdymo kūrimo, nes jo individualūs asmenybės bruožai ir poreikiai lemia ugdymosi stilių.

Įtrauktis – siekiama tenkinti vaikų grupės ir / ar konkretaus vaiko poreikius, tikslingai parenkant priemones ir / ar ugdymo(si) metodus, individualizuojant, personalizuojant ugdymo turinį.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas – atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti fiziologinius, saugumo, priklausymo bendruomenei, pagarbos, saviraiškos ugdymosi poreikius.

Uždaviniai

- Atpažinti kiekvieno vaiko asmenybės raidos ypatumus, individualius, personalinius (asmeninius) poreikius.
- Taikyti programos ugdymo turinį, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko poreikius, galimybes, lūkesčius.
- Organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį.

- Kurti saugius, funkcionaliūs, estetiškus, vaiką į ugdymąsi įtraukiančius kontekstus, sudarant sąlygas vaiko individualių gebėjimų ugdymuisi išbandyti alternatyvias veiklos formas ugdymąsi stimuliuojančioje aplinkoje.
- Siekiant individualios vaiko ugdymosi pažangos, skirtingais būdais fiksuoti, analizuoti, vertinti ir aptarti vaiko pasiekimus bei daromą pažangą su tėvais, švietimo pagalbos specialistais, mokytojais.
- Siekti kryptingos, darnios vaiko, mokytojų, specialistų ir šeimos sąveikos ikimokyklinio ugdymo programos įgyvendinimui.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Turinys. Programos turinys, skirtas vaikams iki 5 (6) metų:

Turinyje neišskiriami amžiaus tarpsniai, todėl ugdymo turinys lanksčiai taikomas įvairioms amžiaus grupėms, skirtingiems gebėjimams, poreikiams, atviras vaikų iniciatyvoms, idėjoms, tyrinėjimams, kūrybinei saviraiškai, leidžia pažvelgti iš vaiko, vaikų perspektyvos.

Siekiant ugdymosi tęstinumo pagal priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą, ikimokyklinio ugdymo programoje ugdymosi pasiekimų sritys suskirstytos į kompetencijas: emocinė ir sveikos gyvensenos, socialinė, komunikavimo, pažinimo ir pilietiškumo, kūrybiškumo. Jas ugdant integruotai taikomos skaitmeninės technologijos. Visos kompetencijos vienodai svarbios.

Siekiant užtikrinti ugdymo pusiausvyrą ir dermę, visos ugdymosi sritys ugdomos integraliai visose veiklose, kuriose vaikas dalyvauja.

Laikomasi nuostatos, kad vaikui būtinos galimybės ugdytis jam priimtinausiu ir efektyviausiu būdu bei sustiprinti gebėjimus, padėti labiau įsigilinti į situaciją, pasiūlant išbandyti alternatyvias veiklos formas (Gardner, 2001), todėl ugdymo sričių ugdymo gairės įgyvendinamos taip, kad vaikai esminių gebėjimų siektų skirtingais būdais, pojūčiais (žr. 1 pav.): liesdami, tyrinėdami, regėdami, kalbėdami ir klausydami, pažindami save, veikdami su kitais, samprotaudami, būdami šiuolaikiškais, mylintys gamtą. Galimybė ugdymo kontekstuose modeliuoti situacijas ugdytis skirtingais veiklos būdais ypatingai aktuali įtraukiojo ugdymo kontekste.

1 paveikslas. Veiklos būdai

Mokytojas siekia paskatinti autentišką tyrinėjimą, atradimus ir raišką, taikydamas vaiko aktyvumą, mąstymą ir kūrybiškumą žadinančias strategijas, kurdamas vaiką į ugdymąsi įtraukiančius kontekstus.

EMOCINĖ IR SVEIKOS GYVENSENOS KOMPETENCIJA

Programoje šiai kompetencijai priskirtos 5 ugdymo(si) pasiekimų sritys: kasdieniai gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba.

UGDYMO SI SRITIS – KASDIENIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI

Vertybinė nuostata: noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.

Esminiai gebėjimai: tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.

Kasdienio gyvenimo įgūdžių srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- vaiko asmeniniai valgymo ir mitybos įgūdžiai;
- kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai;
- saugaus elgesio įgūdžiai; taisyklinga kūno laikysena.

Ugdymo gairės

Sveikos gyvensenos pagrindai: dienotvarkės ir režimo artimiausioje aplinkoje kūrimas ir laikymasis, sąvokų sveikas - sergantis aiškinimasis, diskusijos, kodėl ir kaip sveikai maitintis, pokalbiai apie valgius, stalo žaidimų žaidimas, mitybos piramidės tyrinėjimas, filmuotos medžiagos, literatūros kūrinio aptarimai, higieninių bei savarankiškumo įgūdžių, taisyklingos laikysenos formavimas, atkreipiant vaiko dėmesį į kūno padėtį, aiškinimasis, kaip pasirinkti ir prižiūrėti savo drabužius ir avalynę. Domėjimasis savo kūnu, įvardijimas kūno dalių, aptariant nuotraukas, ieškant informacijos žinyuose, tyrinėjant muliažus, plakatus.

Ankstyvosios prevencijos pradmenys: aiškinimasis, kaip išvengti žalingų įpročių, saugiai elgtis gatvėje, grupėje, lauke, bendraujant su nepažįstamais žmonėmis, diskusijos išklausių vaikų pasisakymų apie patirtas situacijas, perskaičius literatūros kūrinių, stebint filmuotą medžiagą, žaidžiant stalo, vaidmeninius, siužetinius žaidimus, eksperimentuojant.

UGDYMO SI SRITIS – FIZINIS AKTYVUMAS

Vertybinė nuostata: noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.

Esminiai gebėjimai: eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.

Fizinio aktyvumo srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- stambiosios motorikos įgūdžiai ir fizinės vaiko savybės;
- smulkiosios motorikos įgūdžiai, rankų-akių koordinacija.

Ugdymo gairės

Fizinis aktyvumas vidaus ir lauko erdvėse: skatinamas natūralus, spontaniškas judėjimas, judriųjų žaidimų žaidimas, tikslingai sudaromos sąlygos skirtingo judėjimo tempo, koordinacijos lavinimui, numatant įvairių veiklų, kliūčių, žaidimo vietos pasirinkimas, taisyklių sukūrimas, vaidmenų pasirinkimas, aiškinimasis, kaip savo nuotaikas, mintis, norus išreikšti judesiu, šoku, kūno gestais, rūpestis savo ir kitų saugumu, aiškinimasis, kaip aktyviai judant stiprinama sveikata, aktyvumui skatinti taikomos IKT priemonės. *Smulkiosios motorikos* lavinimas: stalo žaidimai smulkiosios motorikos plėtotei, veiklos pieštukais, žirkklėmis, judrūs žaidimai, žaidimai bei meninės užduotys akies ir rankos judesio sąveikai tobulinti, konstravimas. Aktyvumas organizuojamas įvairiose aplinkose (grupėje, įstaigos salėje, lauko aikštelėse).

UGDYMOSI SRITIS – EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA

Vertybinė nuostata: domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.

Esminiai gebėjimai: atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).

Emocijų suvokimo ir raiškos srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- savo jausmų raiška, suvokimas ir pavadinimas;
- kitų žmonių jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos;
- savo bei kitų nuotaikų ir jausmų apmąstymas.

Ugdymo gairės

Jausmų raiška ir priežastys: jausmų įvardijimas stebint aplinkinius ir save, žiūrint vaizdo įrašus, žaidžiant stalo žaidimus, vaidinant, mėgdžiojant kitų elgesį, aiškinamasi, kodėl keičiasi artimųjų emocijos, kas tai atskleidžia (veido išraiška, mimika, balso intonacija, jausmų perteikimas žodžiu, mimika, judesys, gestas, kūno kalba), diskutuojama, kaip įveikti nerimą, baimes ir nedrąsumą, valdyti savo emocijas ir elgesį, išbandyti būdų, kaip geriau elgtis esant skirtingoms nuotaikoms ir situacijoms, skatinti vaikus dalintis patirtimi, kaip suvaldyti spontaniškus norus. Diskusijos, perskaičius literatūros kūrinių ar pan., apie emocijas bei elgesį, siekiant užjausti, neskaudinti, suprasti kitą. Dorinio elgesio normų, taisyklių kūrimas. Žaidimai skatinantys reikšti savo jausmus, emocijas reikšti dainuojant, piešiant, šokant.

UGDYMOSI SRITIS – SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ

Vertybinė nuostata: nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.

Esminiai gebėjimai: laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiau drinęs geba nusiraminti.

Savireguliacijos ir savikontrolės srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- gebėjimas nusiraminti, atsipalaiduoti;
- jausmų raiška tinkamais būdais, jausmų raiškos kontrolė;
- gebėjimas laikytis susitarimų, taisyklių.

Ugdymo gairės

Vaizduotės žaidimai, jausmų įvardijimas, aiškinimasis, kaip reikėtų elgtis supykus, susierzinus, diskusijos pažiūrėjus filmuotą medžiagą ar perskaičius literatūros kūrinius apie veikėjų jausmus, poelgius. Žodžių vartojimas, kurie padėtų vaikui nusiraminti. Ramybės erdvės ir nusiramavimo erdvės grupėse ir už jos ribų, muzikos klausymas. Žaidimai padedantys spręsti konfliktines situacijas. Grupės, bendravimo, žaidimų susitarimų kūrimas. Aiškinantis, kaip vaikams patinka grupėje bendrauti, kas trukdo draugiškai žaisti, susirasti draugų. Susitarimuose įvardinama, kaip bus sprendžiami dažnai pasikartojantys konfliktai, kaip apginti savo interesus neįskaudinus draugo, kaip elgtis renginių, išvykų metu, ką daryti, jei pasielgei netinkamai. Pasitelkiant video medžiagą, literatūros kūrinius, remiantis vaikų patirtimi, svarstoma, kas atsitinka, jei nors vienas grupės narys elgiasi netinkamai, numatomi tokių situacijų sprendimo būdai.

UGDYMO SI SRITIS – SAVIVOKA IR SAVIGARBA

Vertybinė nuostata: save vertina teigiamai.

Esminiai gebėjimai: supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas / mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.

Savivokos ir savigarbos srityje vaikui ugdantis stiprėja:

- vaiko asmeninio tapatumo jausmas; bendrumo su šeima, grupe jausmas;
- tautinio tapatumo jausmas; pozityvus savęs vertinimas.

Ugdymo gairės

Tapatumas: vaiko šeimos ir/ar jo artimųjų nuotraukų ar piešinių, įrašų aptarimas, atvaizdo veidrodyje tyrinėjimas ieškant panašumų ir skirtumų tarp, grupės draugų; veiklos, skirtos gyvenamosios, įstaigos vidaus ir išorės aplinkų apibūdinimui. Įvairių veiklų, edukacinių aplinkų vaiko gebėjimams išryškėti, sudaromos situacijos, kad būtų galima vaiką pagirti (meninės veiklos, išvykos, dalyvavimas įstaigos ir/ar miesto, respublikiniuose renginiuose), drąsinti išbandant naujas veiklas, technikas. *Savęs pažinimas:* kūrinų klausymas, žiūrėjimas, vaiko asmeninės patirties pavyzdžių pasakojimai, įvardinant, kas elgėsi gerai, kas blogai, kas patiko ar nepatiko, taip skatinama gerai elgtis, pasitikėti savimi, sulaukti teigiamų aplinkinių vertinimų, gebėti įvardinti savo emocijas, pomėgius, toleruoti šalia esantį. Vaikai skatinami svajoti apie tai, kuo bus, kai užaugs, ką dabar gali atlikti, o anksčiau nemokėjo. Pokalbiai, diskusijos apie lytiškumą, skirtumus tarp mergaičių ir berniukų, kūno pokyčius, netinkamų žodžių vartojimas, lytinių organų pavadinimai, pokalbiai „Kaip aš atsiradau“?

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

Socialinei kompetencijai priskirtos 3 ugdymo(si) pasiekimų sritys: santykiai su suaugusiais, santykiai su bendraamžiais, iniciatyvumas ir atkaklumas.

UGDYMO SI SRITIS – SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS

Vertybinė nuostata: nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.

Esminiai gebėjimai: pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.

Santykių su suaugusiais srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- gebėjimas atsiskirti nuo tėvų ir pasitikėti pedagogais, abipusė pagarba; gebėjimas mokytis palaikyti partneriškus santykius su pedagogais;
- žinojimas, kaip saugiai elgtis su nepažįstamais suaugusiais.

Ugdymo gairės

Domėjimasis suaugusiojo gyvenimu, diskusijos apie tai, kuo vaikams gali padėti suaugusieji, kada suaugusiais galima pasitikėti, kada ne, kodėl. Diskusijų metu vaikai dalinasi savo patirtimi, aptariamos situacijos literatūros kūrinuose, vaizdiniuose medžiagoje.

Pažintis su įstaigos darbuotojais, jų veikla, kuo ji svarbi įstaigos bendruomenei. Pažintis su įvairių profesijų atstovais (gydytojais, policininkais, gaisrininkais, kariškiais). Bendravimas su nepažįstamais žmonėmis, taisyklės ir galimi pavojai. Vaikas siūlo, derasi dėl grupės taisyklių koregavimo, tariasi dėl galimybių įgyvendinti jo siūlomas veiklas. Svarbu, kad pedagogas leistų pajusti, kad vaiko norai, argumentai reikšmingi. Ieškoma skirtumų tarp bendravimo kultūros su bendraamžiais ir suaugusiais, samprotaujama apie žiūrėtus vaizdo įrašus, diskutuojama apie suaugusiųjų jausmus, jų raišką, svarstoma, kaip reikėtų elgtis, jei suaugusiajam skauda, liūdna ir pan. Šeimos įtraukimas į grupės gyvenimą, organizuojant šventes, išvykas, projektus.

UGDYMOSI SRITIS – SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS

Vertybinė nuostata: nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais

Esminiai gebėjimai: supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.

Santykių su bendraamžiais srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- gebėjimas užmegzti geranoriškus santykius su kitais vaikais;
- gebėjimas mokytis bendrauti ir bendradarbiauti, spręsti tarpusavio nesutarimus;
- gebėjimas užmegzti ir palaikyti artimesnius asmeninius santykius su vienu ar keliais vaikais.

Ugdymo gairės

Pažintis su grupės draugais, pastebėti ir apibūdinti grupės draugų panašumus ir skirtumus. Veikdamas grupėje vaikas mokosi bendrauti ir veikti su keliais vaikais kartu ar šalia, dalintis žaislais, kasdieninėje veikloje akcentuojama vaiko poelgių įtaka kitiems, aiškinamasi, kaip reikia elgtis, kad grupės vaikai norėtų kartu žaisti, diskusijos perskaičius literatūros kūrinius, vizualizavus įvairias gyvenimiškas situacijas apie vaikų elgesį grupėje. Išvykų, švenčių metu akcentuojama, kodėl svarbu visiems būti kartu, panašiai elgtis. Veiklos, kuriose siekiama vieno tikslo, skatinamas bendradarbiavimas. Kartu su vaikais kuriamos grupės taisyklės, susitarimai ir jų laikymasis. Aiškinamasis, kaip bendrauti ir bendradarbiauti tarpusavyje, kaip gebėti padėti draugui, įvardinti jo jausmus, užjausti. Aiškinimasis, kaip rasti konflikto sprendimo būdų be suaugusiojo pagalbos, kaip rodyti iniciatyvą bendrauti ir bendradarbiauti, iššūkio situacijų panaudojimas, siekiama padėti suvokti savo ir/ar kitų veiksmų pasekmes sau ir kitiems. Ugdomas gebėjimas išklaudyti kalbantį bendraamžį, pagal poreikį vykdoma patyčių prevencija. Diskusijų, derybų, pokalbių grupelėmis palaikymas ar inicijavimas.

UGDYMOSI SRITIS – INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS

Vertybinė nuostata: didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.

Esminiai gebėjimai: savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais

Iniciatyvumo ir atkaklumo srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- gebėjimas pačiam susirasti veiklą ir ją turiningai plėtoti;
- gebėjimas įsitraukti į suaugusiojo pasiūlytą ugdymąsi skatinančią veiklą, susikoncentruoti ir išradingai ją plėtoti;
- gebėjimas susidoroti su kliūtimis, siekiant sumanymų realizavimo.

Ugdymo gairės

Grupės edukacinių aplinkų kaita, situacijų vaikui aktyviai veikti (tyrinėti, kurti, stebėti, išbandyti naujus žaidimus, technikas, IKT technologijas ir kt.) sukūrimas, atsižvelgus į grupės vaikų poreikius, gebėjimus. Skatinimas veikti savarankiškai ir grupėmis, drąsiai išbandyti naujoves, nebijoti nesėkmės, sugalvoti ir įgyvendinti savo idėjas. Leisti veikti laisvai, jei tai saugu pačiam vaikui, visai grupei. Mokytojo padedami vaikai pasirenka tinkamiausią informacijos šaltinį ar kt. problemos sprendimo būdą. Aiškinimasis, kaip reikėtų elgtis susidūrus su kliūtimis, jas įveikiant. Vaikui atliekant veiklą, kuriai reikia daugiau laiko, pastangų, kruopštumo, paskatinti įvardinus, kokį rezultatą pasiekė, padėti susiskirstyti veiklą mažesniais žingsneliais, pasidžiaugti sėkmingai įveiktais etapais, originaliais sprendimais. Motyvuojanti veikla, kurioje galėtų atsiskleisti, savaip įgyvendinti. Vaiko iniciatyvos pastebėjimas ir palaikymas, jos įgyvendinimas.

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

Programoje šiai kompetencijai priskirtos 2 ugdymo(si) pasiekimų sritys: sakytinė kalba ir rašytinė kalba.

UGDYMO SI SRITIS – SAKY TINĖ KALBA

Vertyb inė nuostata: nusiteikęs iš klausyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.

Esminiai gebėjimai: klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreikšdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.

Sakytinės kalbos srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- aplinkinių kalbėjimo, skaitymo klausymasis; kalbėjimo atpažinimas ir supratimas;
- natūralus vaiko kalbėjimas su suaugusiais ir vaikais apie savo patirtį ir išgyvenimus;
- vaiko kalbėjimas su suaugusiais ir vaikais apie supančią aplinką, jos objektus, įvykius;
- kalbėjimas laikantis perprastų kalbos taisyklių;
- tautosakos ir grožinės literatūros kūrinėlių deklamavimas, sekimas, pasakojimas.

Ugdymo gairės

Klausymas: skaitymas įvairaus pobūdžio (nuo pasakų, liaudies kūrybos iki informacinių leidinių) skaitomų tekstų; muzikos, garso įrašų pasiūla. Patirtų įspūdžių, įvykių sekos iliustravimas, inscenizavimas, pasakojimas. Akcentuojami klausymo kultūros pradmenys.

Kalbėjimas: diskusijų, pokalbių inicijavimas apie grupės kasdienybę, patirtus įvykius, skaitytas knygas ir kt., eilėraščių deklamavimas. Akcentuojama kalbėjimo kultūra grupėje, renginyje, daug dėmesio skiriama vaikų siūlomoms pokalbių temoms. IKT priemonėmis patirtų įvykių, situacijų pristatymas.

UGDYMO SI SRITIS – RAŠY TINĖ KALBA

Vertyb inė nuostata: domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.

Esminiai gebėjimai: atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.

Rašytinės kalbos srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- domėjimasis skaitymu, raidėmis, žodžiais bei įvairiais simboliais ir jų reikšmėmis;
- domėjimasis rašymu, raidžių bei žodžių rašinėjimas, įvairių simbolių braižymas ar piešimas;
- trumpų žodelių skaitymas.

Ugdymo gairės

Knygos turinio ir iliustracijų įvardijimas, dorovinių bendravimo normų kūrimas, pasakų, padavimų klausymas, rašymo pradmenų formavimas, aiškinimasis, kaip supranta rašymo tikslus bei skirtingų spaudinių funkcijas, smulkiosios motorikos lavinimo žaidimai, kalbiniai žaidimai foneminei klausai lavinti, teksto, pasakojimo atkūrimas, aiškinimasis, kaip malonu turėti knygą, jausti skaitymo malonumą, grupės aplinkos turinimas rašmenų pavyzdžiais, abėcėlės trafaretų sukūrimas, aiškinimasis, kaip siejami daiktų pavadinimai su simboliais, bibliotekėlės sukūrimas, IKT įvardijimas ir naudojimas, informacijos pateikimo formos, aiškinimasis, kaip reikėtų užrašyti raides, žodžius ranka ir kompiuteriu, kaip jas atpažinti ir pavadinti.

PAŽINIMO IR PILIETIŠKUMO KOMPETENCIJA

Programoje šiai lūkesčių sričiai priskirtos 2 ugdymo(si) pasiekimų sritys: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, mokėjimas mokytis.

UGDYMO SI SRITIS – APLINKOS PAŽINIMAS

Vertybinė nuostata: nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.

Esminiai gebėjimai: įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.

Aplinkos pažinimo srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- socialinės aplinkos pažinimas;
- gamtinės aplinkos pažinimas; pagarba gyvybei ir aplinkai.

Ugdymo gairės

Augalai, gyvūnai: žaidimų bei įvairių informacijos šaltinių, kuriuose vaizduojami gyvūnai, panaudojimas, grupėje, darželio šiltnamyje, auginami augalai, organizuojamos edukacinės išvykos, spontaniškai kuriamos inscenizacijos apie augalus, gyvūnus, sudaromos sąlygos išgirsti kai kurių gyvūnų garsus, diskutuojama apie namuose auginamus gyvūnus, augalus; dalinamasi įspūdžiais apie gyvūnus ir augalus auginamus namuose, ieškoma skirtumų, ko reikia ir kas trukdo, kad gyvūnai ir augalai augtų namuose bei natūralioje gamtoje, kuo gamta naudinga žmogui, pagal galimybes apsilankoma Kauno zoologijos sode, Tado Ivanausko zoologijos muziejuje ar kt.

Gamtos reiškiniai: diskusijos apie metų laikus (būdingiausius požymius, skirtumus, gamtos reiškinius, jų naudingumą gamtai, žmogui), dangaus kūnus. Lauko pedagogikos elementai. Žaidžiami edukaciniai žaidimai, stebimi gamtos pokyčiai, patirti įspūdžiai, emocijos piešiami, fotografuojami, filmuojami, lyginami su kitais metų laikais, pagal poreikį švenčiamos lietuvių liaudies šventės.

Ekologija: skatinimas taupyti gamtos išteklius, energiją; akcijų organizavimas, šiukšlių rūšiavimas, video medžiagos žiūrėjimas ir/ar išvykos organizavimas į įmones stebėjimui ir aptarimui, kaip perdirbamos antrinės žaliavos, diskusijos apie mažų vaikų galimybes ekologijos srityje (antrinių žaliavų panaudojimas meninėje veikloje, žaislų kūrimas ir pan.).

Profesijos: profesijų aptarimas, supažindinimas su šeimos nariais, seneliais, jų profesijomis, vaidmeniniai žaidimai, pagal galimybes į grupę pasikviečiamas pasirinktos profesijos atstovas.

Gimtoji vieta, Lietuva, jos istorija, kitos šalys: atsižvelgimas į vaiko patirtį (atsineštos nuotraukos, įrašai apie vietas, kuriose lankytasi su šeima, vietų, į kurias norėtų nuvykti), Kauno, Lietuvos, pasaulio žemėlapių, gaublio ir kitų informacijos šaltinių panaudojimas (įžymios vietos, objektai, žmonės), valstybinių švenčių paminėjimas, Lietuvos simbolių kūrimas, lietuvių liaudies žaidimų žaidimas, piešimas, dainos ir eilėraščiai apie Lietuvą, dalyvavimas įstaigos bendruomenės veikloje.

UGDYMO SI SRITIS – SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS

Vertybinė nuostata: nusiteikęs pasaulį pažinti skaičiuodamas ir matuodamas.

Esminiai gebėjimai: geba skaičiuoti daiktus, palygti daiktų grupes pagal kiekį, vartoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tėkmę ir trukmę.

Skaičiavimo srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- gebėjimas vartoti skaičius ir matematinius simbolius daiktų kiekiui žymėti, daiktų grupėms palyginti pagal kiekį;
- gebėjimas suprasti daikto vietą eilėje, pastebėti dėsningumus, sudaryti įvairias sekas.

Matavimo srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- gebėjimas tapatinti, grupuoti, klasifikuoti daiktus pagal formą, dydį, spalvą;
- gebėjimas matuoti;
- daikto vietos ir padėties erdvėje suvokimas;
- laiko tėkmės suvokimas.

Ugdymo gairės

Žaidimų, daiktų pasiūla sąvokų „daugiau-mažiau, po lygiai; vienu, dviem daugiau - mažiau, pusė, į dvi dalis, į keturias dalis; sudėti-atimti“ įtvirtinimui. Dainelės, eilėraščiai, padedantys lengviau įsidėmėti skaičius, skaičiuoti, judrieji žaidimai, loginės užduotys, lavinamieji žaidimai kompiuteriu. Finansinis raštingumas, lavinami skaičiavimo įgūdžiai, naudojant pinigus, finansinių institucijų pristatymas, jų teikiamos paslaugos. Pinigų vertė, taupymo nauda. Įsivertinimo ir apdovanojimų sistema ženkliais, žvaigždutėmis, pinigėliais, taupyklių, pinigų gamyba.

Forma ir kt. savybės: įvairių daiktų pasiūla rūšiavimui pagal spalvą, dydį, formą, svorį, ilgį, kiekį. Užduotys, skirtos panašumų, skirtumų paieškoms, loginiai žaidimai. Konstruktorių, dėlionių, kaladėlių ar pan. priemonių pasiūla figūrų savybių pastebėjimams, eksperimentams, grupavimams atlikti. Eksperimentai su vandeniu, smėliu ar pan. tūrio, masės sąvokų suvokimui. Lavinamieji žaidimai kompiuteriu.

Padėtis: stalo žaidimai, judrieji žaidimai, estafetės atstumo, padėties vienas kito ir savo atžvilgiu įvardijimo įgūdžių formavimui.

Spalvos: meninių priemonių taikymas, siekiant padėti įsidėmėti spalvų, formų, dydžių pavadinimus. Spalvos ir daikto asociacijos (saulė – geltona, žolė – žalia ir pan.), eilėraščiai, dainelės, lavinamieji žaidimai kompiuteriu.

Laikas: dienraščių, pasakų ar kt. skaitymas, buvusių įvykių atpasakojimai, šią akimirką vykstančios veiklos savo ar kitų atžvilgių įvardijimas ar planai rytdienai, švenčių paminėjimas, supažindinimas su kalendoriumi, laikrodžiu laiko suvokimui.

UGDYMO SI SRITIS – TYRINĖJIMAS

Vertybinė nuostata: smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.

Esminiai gebėjimai: aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.

Tyrinėjimo srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- domėjimasis supančia aplinka;
- tyrinėjimas pasinaudojant įvairiais pojūčiais; atrastų, sužinotų dalykų aptarimas.

Ugdymo gairės

Gyvosios ir negyvosios aplinkos tyrinėjimas įvairiose erdvėse, naudojant tyrinėjimui skirtas priemones; pastebėtų reiškinių, žmonių gyvenimo, darbo kitų veiklų tyrinėjimas, aiškinimasis, kaip saugiai tyrinėti aplinką, kaip reikėtų naudotis tyrinėjimui skirtais įrankiais ir priemonėmis, aiškinimasis apie draugiškos žmogui aplinkos kūrimą, išsaugojimą. Stebėjimų, bandymų planavimas, fiksavimas, rezultatų prognozavimas ir įvardijimas po tyrimo proceso, rezultatų pavaizdavimas piešiniu, pristatymai IKT priemonėmis, informacijos paieška leidiniuose, internete, ryšio tarp priežasties ir pasekmės įvardijimas, kalbos klausimyno plėtotė.

UGDYMOSI SRITIS – PROBLEMŲ SPRENDIMAS

Vertybinė nuostata: nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.

Esminiai gebėjimai: atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.

Problemų sprendimo srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- problemų atpažinimas, įžvelgimas;
- sprendimų, išeičių paieška ir tinkamiausio sprendimo pasirinkimas bei įgyvendinimas, pasekmių, panaudojus sprendimą, stebėjimas ir apmąstymas;
- mokymasis įveikti nesėkmes.

Ugdymo gairės

Iššūkio situacijos, diskusijos apie aktualias vaikams situacijas, video įrašų aptarimai, sprendimo būdų siūlymai, inscenizacijos, skatinimas dalintis patirtimi. Aiškinimasis apie sprendimo priėmimo ir pasekmės ryšį (asmeninės patirties, literatūros pavyzdžiai) sau, draugystei su bendraamžiais, santykiams su suaugusiais. Loginių žaidimų žaidimas, situacijų vaidinimas, užduočių atlikimas. Esant poreikiui, vykdoma patyčių prevencija.

Kasdieninėje vaikų veikloje atkreipiamas dėmesys, kad kai kurios veiklos atliekamas tam tikra veiksmų seka. Drąsinti vaiką imtis veiklos, kurios padėtų išspręsti kylančias problemas, kliūtis. Vaikui su panašia situacija susidūrus ne pirmą kartą, skatinama pakartoti, ką turės atlikti ir leisti veikti savarankiškai arba leisti veikti vaiko pasiūlytais kitais būdais, padedant išsirinkti optimaliausią. Kūrinių skaitymas apie įvairių žmonių poelgius ir jų pasekmes.

UGDYMOSI SRITIS – MOKĖJIMAS MOKYTIS

Vertybinė nuostata: noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.

Esminiai gebėjimai: mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprenddamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.

Mokėjimo mokytis srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- numatymas, ko nori išmolti;
- aktyvus mokymasis;
- gebėjimas apmąstyti, ko išmoko.

Ugdymo gairės

Skatinimas domėtis supančia aplinka (daiktais, reiškiniais) organizuojant ugdymo procesą netradicinėse aplinkose ar parenkant priemonių, skatinančių vaikus klausti, tyrinėti. Nuotraukų, filmuotos medžiagos ar pan., kuriose užfiksuoti vaikui įdomūs, smalsumą sužadinę faktai šeimos ar grupės išvykų, ekskursijų, edukacinių veiklų metu, aptarimas, klausinėjimas, kartu ieškojimas atsakymų įvairiuose informacijos šaltiniuose (IKT priemonėmis, spaudiniuose, apklausų būdu), atliekant tyrimus, stebėjimus. Aiškinimasis, kaip reikėtų elgtis, kad daugiau sužinotum.

KŪRYBIŠKUMO KOMPETENCIJA

Kūrybiškumo kompetencijai priskirtos 3 ugdymo(si) pasiekimų sritys: meninė raiška, estetiškas suvokimas, kūrybiškumas.

UGDYMO SI SRITIS – MENINĖ RAIŠKA

Vertybinė nuostata: jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.

Esminiai gebėjimai: spontaniškai ir savitai reiškia išpūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.

Meninės raiškos srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- emocijų, patirties, minčių, išpūdžių raiška meninėmis priemonėmis ir būdais;
- meninės raiškos priemonių tyrinėjimas ir eksperimentavimas; meninė kūryba ir improvizacija.

Ugdymo gairės

Muzika: įvairaus stiliaus muzikos, kasdieninių, gamtos garsų klausymas (natūraliai bei įrašų), išgirstų garsų mėgdžiojimas, įvardijant nuotaiką, balso intonacijų mėgdžiojimas ir emocijų įvardijimas, aplinkos turtinimas muzikos instrumentais (žaisliniais, pačių pasigamintais), kvėpavimo ir kūno laikysenos akcentavimas, dainos teksto perteikimas judesiu, vaizdinėmis priemonėmis, muzikos ir gamtos garsų sąsaja, muzikos nuotaikos raiška meninėmis priemonėmis, skirtingų muzikos instrumentų įvardijimas ir atpažinimas, aiškinimasis, kaip žmogus suvokia muzikos įrašų garsus ir „gyvą“ muziką, ritmiškas grojimas instrumentu, muzikiniai žaidimai, lietuvių liaudies žaidimai, rateliai, aiškinimasis, kaip skiriasi kūrinių tempo ir ritmo pasikeitimai žaidimuose, švenčiamos kalendorinės šventės.

Šokis: taisyklingos kūno laikysenos suvokimas, šokių judesių kūrimas, audio medžiagos klausymas, video medžiagos pristatymas, muzikiniai žaidimai, judesio ir muzikos sąlytis, spontaniškas judesių mėgdžiojimas, natūralių judesių sekos kūrimas, vaizduojamieji žaidimai, natūralių judesių šokyje sukūrimas (vis sudėtingesni rateliai), siužeto ir nuotaikos šokyje sukūrimas.

Vaidyba: vaidybos priemonių sukūrimas, emocijų žaidžiant įvardijimas, jausmų, norų įvardijimas veiksmu, socialinės aplinkos atspindys žaidime, siužetiniai žaidimai, muzikiniai siužetiniai žaidimai, vaidybinės žaidimo aplinkos sukūrimas, teatro atributikos įvardijimas, girdėto kūrinių improvizavimas, tarpusavio bendradarbiavimas, dialogo kūrimas.

Vizualinis menas: įvairių dailės priemonių pasiūla bei įvardinimas, aiškinimasis, kaip naudotis meninės raiškos priemonėmis, dailės medžiagų ir priemonių intuityvus tyrinėjimas, kūrybinių darbų kūrimas mišriomis dailės priemonėmis, eksperimentavimas meninės raiškos priemonėmis (spaudai, tapymas, lipdymas, konstravimas), dailės veiklų organizavimas netradicinėje aplinkoje, dekoracijų šventėms sukūrimas, aiškinimasis, kokie yra lietuvių liaudies menai, mėgavimasis meninės raiškos procesu, emocijų raiška dailės priemonėmis, išpūdžių perteikimas vaizdais, fantastikos elementų darbuose įvardijimas, aiškinimasis, kaip sumanymams įgyvendinti panaudoti skaitmenines technologijas, bendradarbiavimas kuriant bendrus kūrybinius darbus.

UGDYMO SI SRITIS – ESTETINIS SUVOKIMAS

Vertybinė nuostata: domisi, gėrįsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.

Esminiai gebėjimai: pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, išpūdžiais.

Estetinio suvokimo srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- nusiteikimas grožio, meninės kūrybos potyriams bei džiaugsmui; aplinkos, žmonių santykių, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta;
- jautrumas grožiui, meno raiškos priemonėms (spalvai, linijai, formai, judesiui, muzikos garsams ir kt.);
- jutiminių ir emocijų grožio išgyvenimų prisiminimas, apmąstymas ir dalijimasis su kitais.

Ugdymo gairės

Artimiausios aplinkos gražinimas, puošimas savo darbais, kūrybinių pastangų vertinimas ir įsivertinimas, Pagal galimybės edukacinės veiklos netradicinėse aplinkose (parodos, spektakliai, muziejai, koncertai ir kt.). Skatinimas atrasti meninės raiškos būdus, lavinančius kritinį mąstymą, padedančius pažinti pasaulį, išreikšti patirtį (patiems kuriant, stebint kitų kūrinius ir kalbant apie juos). Skatinti vaikų kūrybos savitumą, autentiškumą. Suteikiamos žinios apie meninės raiškos priemones, įvairias technikas; padedančias atsiskleisti dailės įgūdžių pradmenis; leidžiančios vaikams išbandyti įvairias raiškos priemones. Ugdomas grožio jausmas, meno kūrinių vertinimas. Skatinimas vaiką įsivertinti savo veiklą, dalintis nuotaikomis, įspūdžiais po veiklų netradicinėse aplinkose (parodose, spektakliuose, muziejuose, koncertuose ir kt.), kelionių su šeima, perskaičius literatūros ar išgirdus muzikos kūrinį, pažiūrėjus filmuotą medžiagą. Galimi diskusijų objektai: personažų poelgiai ir išvaizda, aplinka, žodžių, garsų žaismas, meno kūriniai, tautodailės darbai, aiškinimasis, kokiomis meninės raiškos priemonėmis, spalvomis galima vaizduoti pasaulį, įvardinimas, kurios patinka labiausiai ir kodėl.

UGDYMO SI SRITIS – KŪRYBIŠKUMAS

Vertybinė nuostata: jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.

Esminiai gebėjimai: savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.

Kūrybiškumo srityje vaikui ugdantis tobulėja:

- domėjimasis naujais, nežinomais, sudėtingais dalykais;
- gebėjimas išvelgti problemas, klausinėti, diskutuoti, įsivaizduoti, fantazuoti;
- gebėjimas ieškoti atsakymų, netikėtų idėjų, kurti variantus, savaip pertvarkyti, pritaikyti;
- drąsa veikti, daryti savaip.

Ugdymo gairės

Spontaniškos kūrybos skatinimas, kuriant aplinkas įvairiose vietose (grupėje, kitose įstaigos erdvėje), pasiūlant priemonių įvairovę. Vaidmeninių, kūrybinių žaidimų žaidimas, vaizduotės lavinimo veiklos, įvairių dailės priemonių, medžiagų, daiktų pasiūla eksperimentams, saviraiškai, tradiciniai daiktai pateikiami netradiciniams sprendimams, literatūros, video įrašų taikymas fantazijos skatinimui, informacijos paieškai, realaus ir fantazijų pasaulio suvokimui, savęs perteikimas žodine kūryba; minčių, patirties reiškimas piešiniu, raide, ženklų, spalvomis; pasakojimo ir deklamavimo įgūdžių pradmenys.

Metodai. Ikimokyklinio ugdymo mokytojas parenka tuos ugdymo(si) metodus, kurie padeda įgyvendinti ugdymo turinį, patenkinti vaiko fiziologinius, saugumo, priklausymo bendruomenei, pagarbos, saviraiškos ugdymo(si) poreikius, atsižvelgdamas į tai, kad:

Svarbus spontaniškas, vaiko inicijuotas ugdymasis, nei tikslingai organizuotam. Mokytojo vaidmuo išlieka aktyvus įgalinantis, provokuojantis, keliant iššūkius, paremiant vaiko ugdymąsi. Organizuojant ugdymą, kryptingai derinam vaiko spontaniškos ir mokytojo veiklos dermė.

Pagrindinis ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi būdas – žaidimas.

Metodai nėra statiški, jie papildomi, atnaujinami, atsižvelgiant į vaikų norus, mokytojų sumanymus, vietas, mokytojų gerąją patirtį.

Ugdymo(si) metodai

ŽAIDYBINĖ VEIKLA, ŽAISMINGI METODAI, siekiant aktyvaus vaiko dalyvavimo, iniciatyvumo, atskleidžiant vaikystės fenomeną, vaiko kultūrą			
↓			
Klasikiniai			Aktyvieji
Kūrybiniai	Informaciniai	Praktiniai	
Kūrybiniai metodai, sudarantys sąlygas vaikams kelti ir įgyvendinti savo idėjas, ieškoti problemų sprendimo būdų, atradimo būdų (interpretacija, inscenizacija, kūrybinė veikla, ugdomosios meno terapijos metodo elementai).	Žodiniai metodai - suteikiantys galimybę perduoti ir gauti informaciją (pasakojimas, pokalbis, aiškinimas(is), samprotavimas).	Vaizdiniai metodai, nukreipiantys į vaizdinių apie vaikus supančio pasaulio objektus ir reiškinius tikslinimą. (stebėjimas, eksperimentas, edukacinės aplinkos, edukacinės bei tikslinės išvykos, ekskursijos, inovatyvūs metodai, taikant informacines technologijas, praktinė veikla, pavyzdžio metodas).	Metodai, padedantys pažinti ir suprasti juos supančią aplinką, ugdytis aktyviai veikiant (tyrinėjimai, eksperimentai, atvirieji klausimai, „Minčių lietus“, diskusija, atvejo analizė, iššūkio situacija, interviu, dialogas, atradimų metodas.
Projektinis metodas			
Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymui skirtos programos „Zipio draugai“, „Kimochiai“, „Dramblys“			
Reggio Emilia, STEAM, lauko pedagogikos sistemų elementų taikymas			

Priemonės. Ikimokyklinio ugdymo priemonių paskirtis:

- Sudaryti sąlygas, skatinančias ikimokyklinio amžiaus vaiko aktyvumą, smalsumą, norą pažinti aplinką, pasitikėjimą savo gebėjimais.
- Naudoti individualioje ir grupinėje vaikų veikloje, patalpoje (grupėje, salėje) ir lauke (įstaigos lauko aikštelėse ir kt.).
- Kurti aplinkas, kuriose būtų pateikiama pakankamai įvairių ir kintančių ugdomųjų priemonių, skatinančių aktyvią vaiko veiklą, jo smalsumą, kūrybiškumą, galimybes laisvai rinktis įvairiausias priemones saviraiškai.
- Kurti aplinką (grupės erdvė, kitos patalpos, lauko erdvės, netradicinių aplinkų kūrimas) patrauklią, patogią, saugią: veiklos ir žaidimo vietas (patalpos, baldai, įranga, reikmenys ir kt.) yra ergonomiškos, nekenksmingos sveikatai, tinkamai apšviestos, estetiškai apipavidalintos.
- Mokytojas pasirenka ir kūrybiškai taiko priemones, atsižvelgdamas į grupės vaikų amžiaus tarpsnį, poreikius, ypatumus, saugumą, funkcionalumą, priemonių kokybę.

Ugdymo(si) kokybei užtikrinti taikomos priemonės:

- Įstaigos vidaus ir lauko aplinkos, pritaikytos aktyviems žaidimams, tyrinėjimams, kūrybai, lauko žaidimų aplinkos įrengtos saugiai, higienos reikmenys, vaikams pritaikyti indai, stalo įrankiai, žaidimai, vaikų literatūra, plakatai ir kt.
- Grupių ir kitoms vidaus aplinkoms įrengti reikalinga: įvairūs žaislai (smulkiąjai motorikai, loginei, kūrybinei ir kt. veiklai), stalo žaidimai, spaudiniai (vaikų literatūra, žurnalai, žinynai, nuotraukos, plakatai, žemėlapiai, gaublys, kalendoriai ir kt.), Lietuvos Respublikos simbolika, muliažai, erdvinės ir plokštuminės figūros, dėžės, krepšiai, vietų įrengimas vaikų darbų eksponavimui, baldai, grindų danga ir kt., skaitmeninės priemonės.
- Priemonės veikloms vykdyti: dailės priemonės bei medžiagos tapymui, piešimui, lipdymui, vaidybinei veiklai, šventėms organizuoti ir kitiems kūrybiniais darbams, medžiagos, priemonės darbo vietai uždengti, kanceliarinės prekės, muzikos instrumentai, priemonės tyrinėjimui, eksperimentams, šviesą skleidžiantys daiktai, edukaciniai vaizdo ir garso įrašai, skatinantys vaiką spręsti problemas, ugdantys kūrybiškumą, padedantys suvokti daiktų, reiškinių savybes, metodinė literatūra pedagogams ir kt., buityje naudojami reikmenys.
- Daržininkystei vykdyti statiniai, priemonės, sodinukai, sėklos, įrankiai, kiti reikmenys.
- Sporto inventorių, skaitmeninės priemonės, skatinančios fizinį aktyvumą.
- Mokytojas ugdymo procese gali taikyti gamtines medžiagas, antrines žaliavas, savo sukurtas priemones, reikalingas vaikų ugdymosi poreikiams tenkinti.

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Įstaigos ikimokyklinio amžiaus vaikų pažanga ir pasiekimai vertinami taikant „Vaikų pasiekimų aprašą“ (2014), kuris:

- pagrįstas šiuolaikine ugdymo ir ugdymosi samprata, amžiaus tarpsnių psichologiniais ypatumais, vaiko poreikiais, individualiomis galiomis, gebėjimais;
- padeda vertinti ir fiksuoti individualią kiekvieno vaiko pažangą;
- vertinant būtina laikytis šių principų: individualumo, konfidencialumo, adekvatumo;
- mokytojas, įvertindamas vaiką, atsižvelgia į visų vertimo proceso dalyvių požiūrius, vertinimą, pastebėjimus.

Vaiko ugdymosi pasiekimų bei pažangos vertinimo organizavimas

Eil. Nr.	Vertinimo proceso dalyvis ir vertinimo būdai	Laikas	Fiksavimo forma	Pastabos
1.	Ikimokyklinio ugdymo mokytojai: ugdytinių stebėjimas kasdieninėje veikloje, kitų veiklų metu, pokalbiai su ugdytiniu ir jo tėvais, kūrybos darbų analizė, vaizdo įrašai, nuotraukos	Vaikui pradėjus lankyti įstaigą, vertinimas atliekamas per 1-2 mėn. •Spalio-lapkričio mėn. •Balandžio-gegužės mėn.	Vertinimo anketa el. dienyne, ugdytinių kūrybinių darbų aplankai (dailės ar kt. darbai, vaikų sukurti pasakojimai, eilėrašiai), nuotraukos, vaizdo, garso įrašai	Vertinimo anketoje išsamiau fiksuojami ugdytinių pasiekimai, kurių ugdymo(si) rezultatai kelia nerimą
2.	Ugdytinis: diskusijos, pokalbis po žaidimo ar kt. veiklos apie tai, kaip sekėsi	Nuolat	Vaikų mintys, užrašai ant vaikų darbų, savaitės planai	Atsižvelgiama atliekant vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimą

3.	Ugdytinio tėvai: individualūs pokalbiai, diskusijos	Nuolat	Nefiksuojama	Atsižvelgiama atliekant vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimą
	Pasiekimų vertinimo aptarimas	2 kartus per mokslo metus, atlikus pasiekimų vertinimą	Pagal susitarimą	
4.	Meninio ugdymo mokytojas, švietimo pagalbos specialistas: atsiliepimai apie vaiko ugdymosi pasiekimų rezultatus	•Spalio-lapkričio mėn. •Balandžio-gegužės mėn.	Vertinimo anketa el. dienyne	
5.	Vaiko gerovės komisija: stebėjimas, diskusija, konsultacijos su švietimo pagalbos specialistais	Mokytojui pateikus užpildytą stebėjimo kortelę	Vaiko gerovės komisijos dokumentai	Individualus pagalbos planas vaikui.

Ikimokyklinio ugdymo programos įgyvendinimo kokybė vertinama taikant „Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodiką“ (2021).

Vertinimo rezultatų panaudojimas:

Kryptingam ugdymo(si) proceso planavimui – nustatius kiekvieno vaiko ir vaikų grupės pasiekimus, numatomos ugdymo gairės, laukiamų vaikų ugdymo(si) rezultatų pasiekimui, ugdymo proceso planavimui savaitės planuose (orientuojamasi atsakyti į klausimą – ko galėtų pasiekti vaikas?).

Vaikų ugdymosi individualizavimui – siekiant maksimalios kiekvieno vaiko pažangos, atsižvelgus į vaiko galimybes, poreikius, mokytojas, remdamasis geriausiai vertinamomis ugdymo(si) sritimis, siekia kitų ugdymo(si) sričių pažangos, fiksuoja pasiekimų raidos dėsningumus; pastebėjęs nerimą keliančius ženklus kryptingai individualizuoja ugdymą, kreipiasi į Vaiko gerovės komisiją ar specialistą konsultacijai, apie situaciją informuoja tėvus.

Tėvų informavimui – galimybė individualių pokalbių metu pateikti visapusišką vaiko gebėjimų raidą; bendradarbiaujant su tėvais derinti jų lūkesčius, siekti tų pačių vaiko ugdymosi tikslų įstaigoje ir namuose.

Mokytojo veiklos įsivertinimui – ugdymo(si) rezultatų peržiūra prasminga siekiant tobulinti ugdymo(si) turinį, formas, būdus.

Rezultatų panaudojimo galimybės – apibendrinti rezultatai mokslo metų pradžioje ir pabaigoje pristatomi Mokytojų tarybos posėdyje, grupės tėvų susirinkimuose, švietėjiškos veiklos, skirtos įstaigos bendruomenės narių grupėms, planavimui ir įgyvendinimui.

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Duoblienė, L. (2001). H. Gardnerio intelektų įvairovė. Šiuolaikiniai mąstymo ir ugdymo tyrimų projektai. Acta pedagogica, 2001, Nr. 8, p. 123-137.
2. Europos Socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės projektas Nr. 09.2.1-ESFA-V-706-03-0001 „Neformaliojo vaikų švietimo, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo vertinimo, įsivertinimo tobulinimas ir plėtotė“ (2021). Prieiga per internetą <https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2022/02/IPUMokyklų-veiklos-kokybes-isivertinimo-metodika.pdf>
3. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, LR Seimo ratifikuota 1995 m. liepos 3 d.

4. Lietuvos Respublikos 1991-06-25 Švietimo įstatymas Nr. I-1489 (galiojanti suvestinė redakcija 2022-01-01).
5. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005-04-18 įsakymas Nr. ISAK-627 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“ (galiojanti suvestinė redakcija nuo 2017-04-25).
6. Monkevičienė, O. (2021). Rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogui „Žaismė ir atradimai“. Vilnius.
7. Lietuvos Respublikos Seimo 2003-05-20 nutarimas Nr. IX-1569 „Dėl vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos patvirtinimo“.
8. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija (2015). Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Klaipėda: UAB „Baltic Printing House“.
9. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015-12-21 įsakymas Nr. 1308 „Dėl Geros mokyklos koncepcijos patvirtinimo“.
10. Kurilov, J. (2018). Personalizuoto mokymosi metodai ir technologijos. Vilnius: „Technika“.
11. Švietimo ir mokslo ministerija (2014). Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Prieiga per internetą – <https://www.ikimokyklinis.lt/index.php/biblioteka/vaiku-ugdymas/ikimokyklinio-amziaus-vaiku-pasiekimu-aprasas/19440>.
12. Švietimo ir mokslo ministerija (2014). Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. Prieiga per internetą – [https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/Prie%C5%A1mokyklinio%20ugdymo%20bendr%20oji%20programa\(3\).pdf](https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/Prie%C5%A1mokyklinio%20ugdymo%20bendr%20oji%20programa(3).pdf).
13. Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001 „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“:
14. Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos projektas (2022). Prieiga per internetą – <https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2022-03-10/2022-04-22%20Prie%C5%A1mokyklinio%20ugdymo%20BP.pdf>.
